SAMFELAGSBÚSKAPARLIGI TÝDNINGURIN AV ALIVINNUNI

Johnny í Grótinum, búskaparfrøðingur

6. mars 2015

Skrá

- Útflutningur og virðisskapan – hvør er munurin?
- Hvussu máta vit samfelagsbúskaparligan týdning?
- Hvussu hevur alivinnan hilnast okkum?
- Hvørji eru útlitini?
- Hvat er góður alivinnupolitikkur?

Útflutningurin nógv øktur síðstu árini

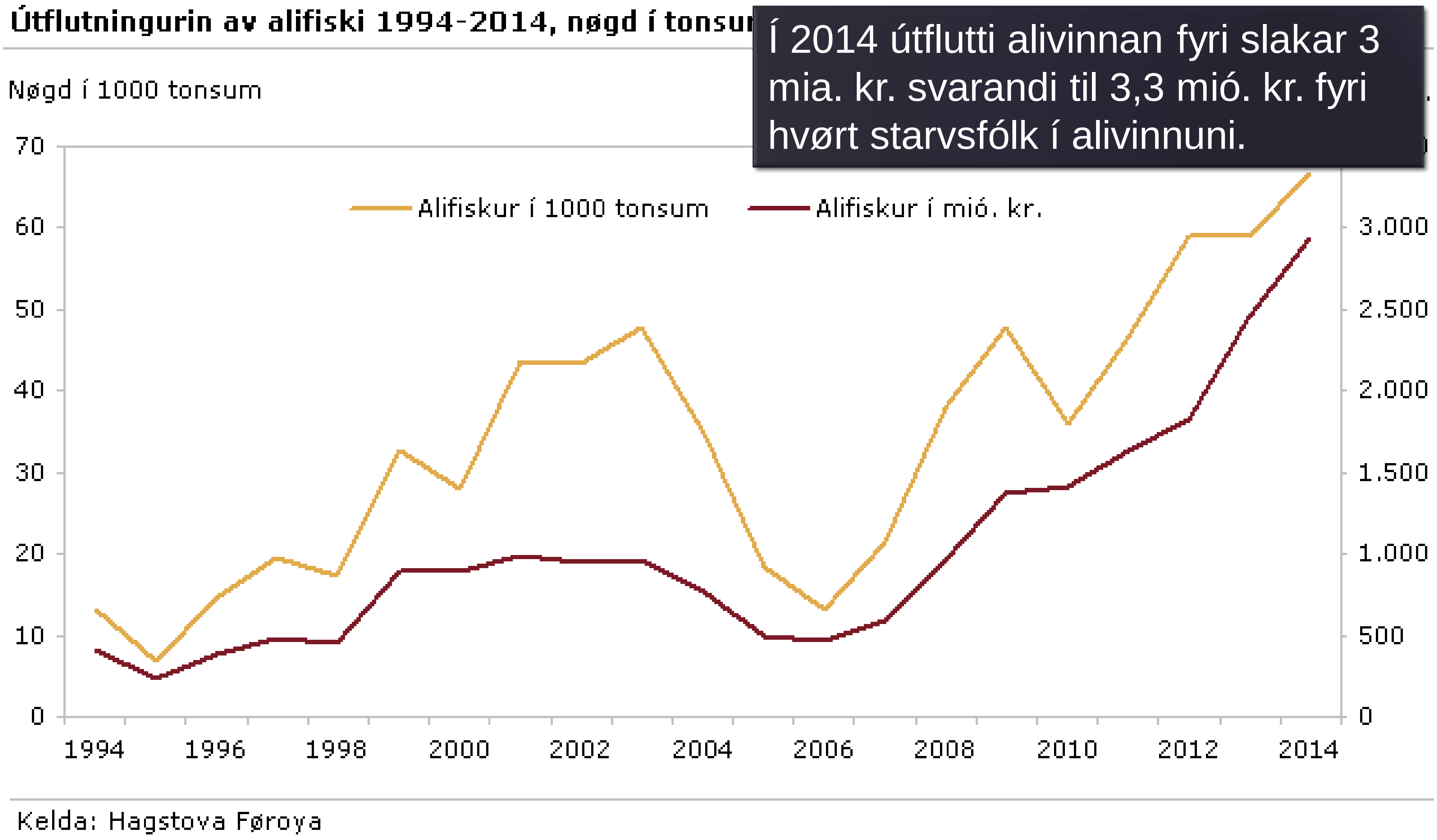

Í 2014 útflutti alivinnan fyri slakar 3 mia. kr. svarandi til 3,3 mió. kr. fyri hvørt starvsfólk í alivinnuni.

Liva vit so av alivinnu nú? Nei!

- Eitt land er ikki sum ein fyritøka. Tí er støddin á útflutninginum óegnað sum mát fyri búskaparliga týdningin.
- Eitt skilabetri mát fyri búskaparligu virðisskapanina í einum búskapi er Brutto Tjóðar Úrtøkan (BTÚ)
  - BTÚ er ein samanteljing av samsýningini til framleiðslumiðlarnar, t.e. samsýning av arbeiðsmegi og kapitali í búskapinum
- Íkasti hjá tí einstøku vinnuni til BTÚ er eitt gott mát fyri búskaparliga týdningin av tí vinnuni

Eitt dømi úr alivinnuni: Havsbrún

Fishmeal, Oil and Feed

(DKK million)	Q4 2014	Q4 2013	2014	2013
Operating revenues	225	253	971	1,083
EBITDA	41	21	182	126
EBITDA Margin	18.1%	8.5%	18.7%	11.6%
Sale of feed (tonnes)*	23,133	20,270	85,724	85,333

- Latið okkum ímynda okkum, at Havsbrún, áðrenn Bakkafrost yvirtók felagið, útflutti alla sína framleiðslu. 1 mia. kr. í útflutningi.
- Bakkafrost yvirtekur felagið og letur tað einans framleiða alifóður til sín sjálvs. Sama framleiðsla, men nú brúkt í Føroyum.
- Um útflutningur hevði størri samfelagsligan týdning enn onnur framleiðsla, hevði Havsbrún flutt seg frá at vera í útflutningsvinnu til at vera í avleiddari vinnu. Frá at hava stóran týdning fyri búskapin til munandi minni týdning.
- Soleiðis er ikki. Avgerðandi fyri týdningin er, hvussu stór er virðisskapanin í Havsbrún, ikki hvør keypir vøruna.
- Í hesum førinum vil íkast til BTÚ vera EBITDA + lønarútreiðslur

Hvussu máta vit so týdningin?

- BTÚ mest brúkta mátið fyri búskaparliga virðisskapan
- Starvsfólkatal, nøgd og vitan
- Íløgur -> Kapitalur og tøkni
- Sveiggj í mun til búskapin
- Altjóða samhandil

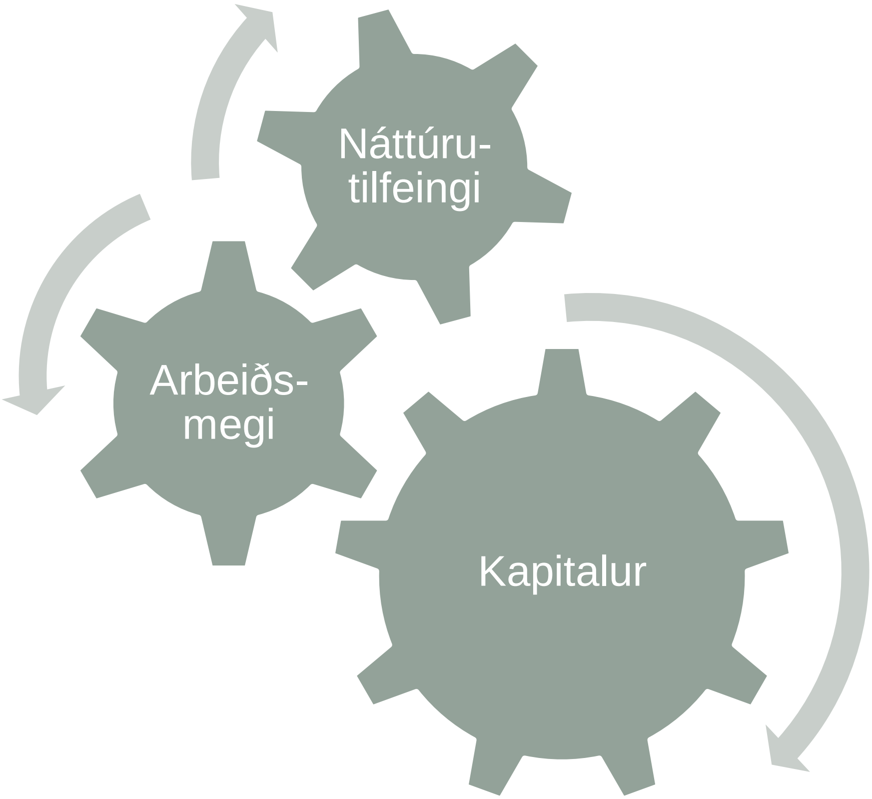

Náttúrutilfeingi

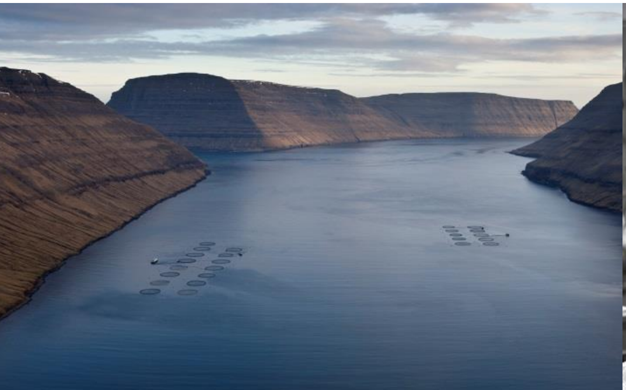

Arbeiðsmegi

Kapitalur

BFI í FO mió.kr.

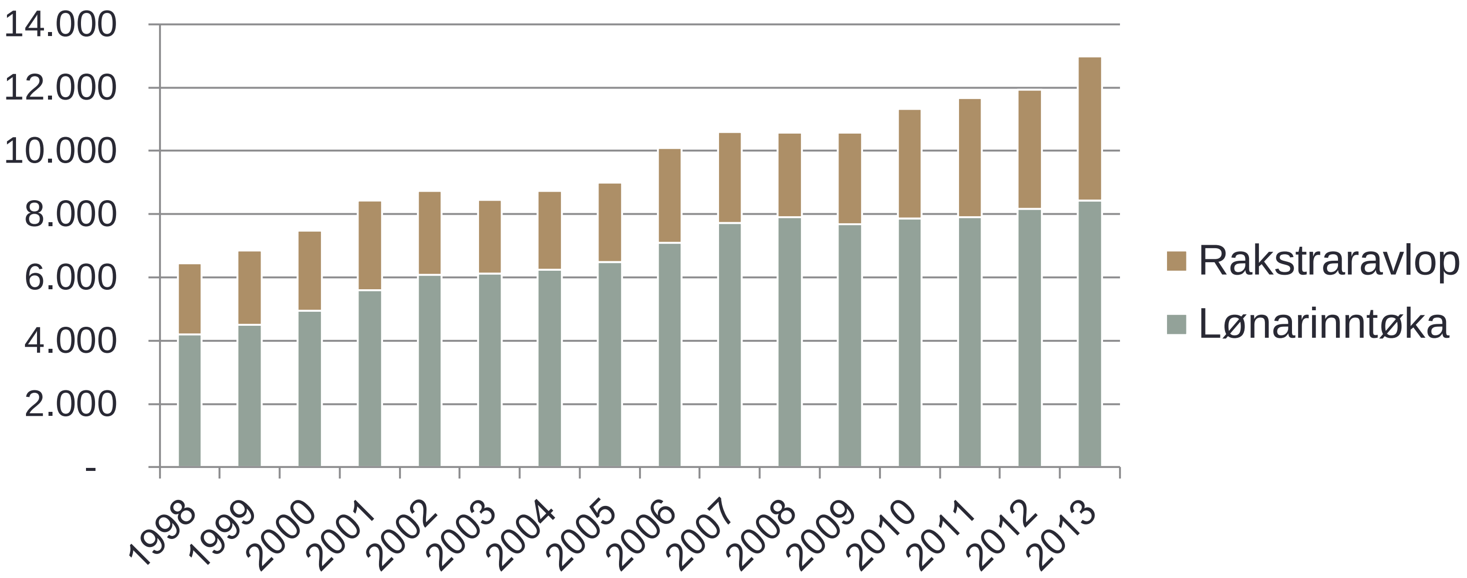

BFI í aling mió.kr.

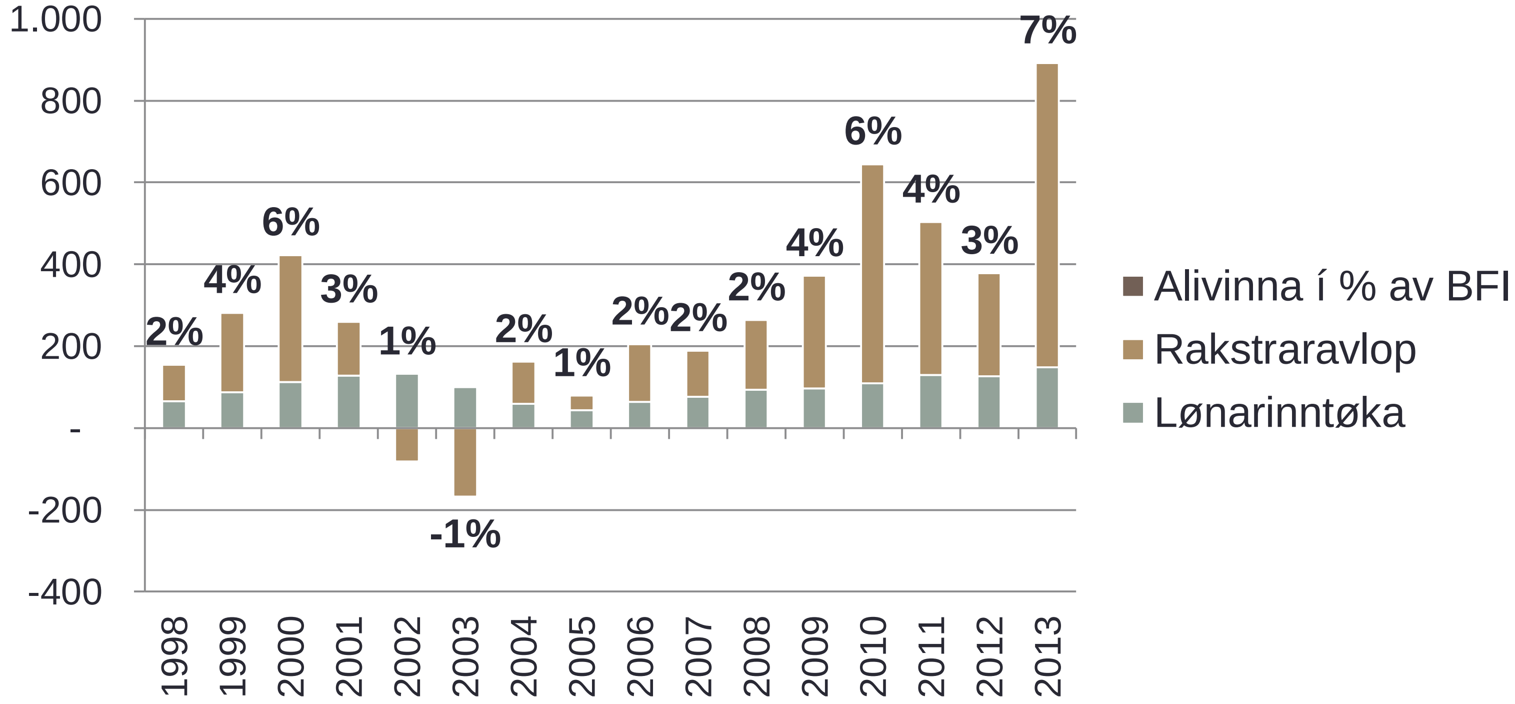

Hvør stendur so fyri restina av BTÚ?

- Í Føroyum stóðu alivinna og fiskivinna í 2013 fyri umleið 17% av BTÚ
- Privatar tænastuvinnur stóðu fyri 43%, ídnaður 16%, meðan almenni geirin stóð fyri 24%
  - Hvussu skapir tað almenna virðir? Hugsað tað sum privat.
- Í Danmark stendur alivinna, landbúnaður og fiskivinna fyri 1,3% av BTÚ, so jú alivinna og fiskivinna eru lutfalsliga stór og týdningarmikil í Føroyum.

Íkast til virðisøkingina, prosent av virðisøking samanlagt

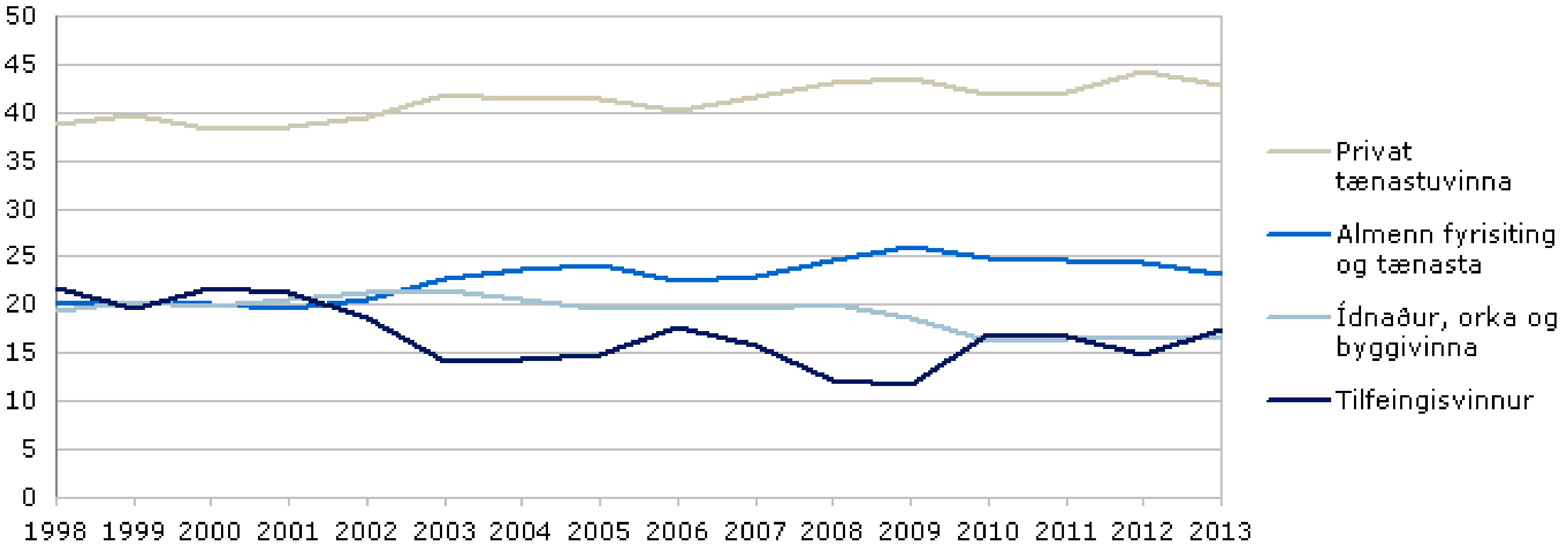

Lønargjaldingarnar vísa somu gongd

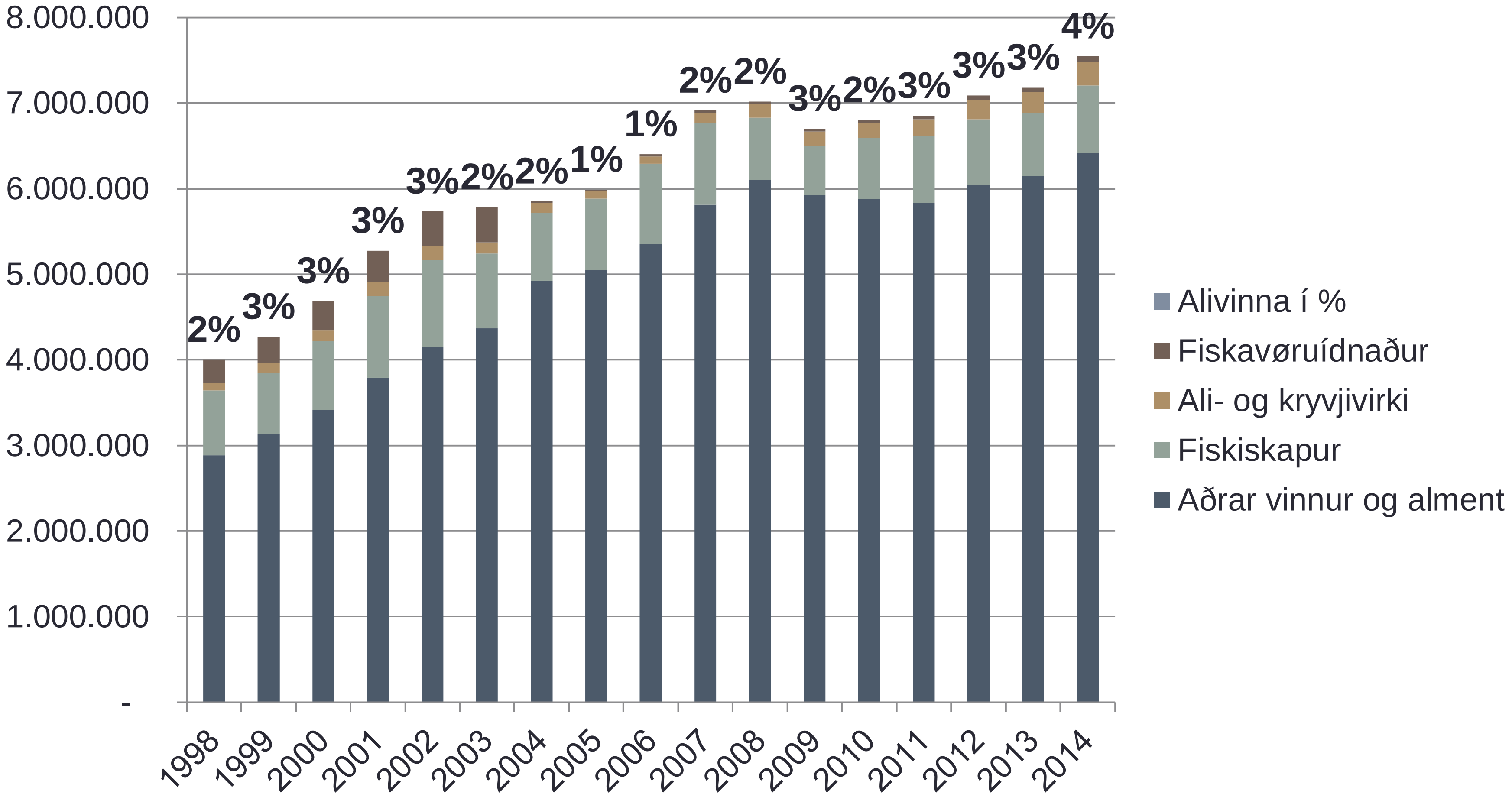

Alivinnan skapir tó stór sveiggj

Helvtin av vøkstrinum í BTÚ stavar frá fiskaalingini

» 25. februar 2015

Bruttotjóðarúrtøkan í marknaðarprísum, BTÚ, var slakar 14.7 milliardir krónur í 2013. Tað er ein góð milliard og 7,5 prosent meira enn í 2012. Av hesum vøkstri átti fiskaaling helvtina, 510 miljónir. Meðan hin helvtin stavar frá vøkstri í flestu øðrum vinnugreinabólkum, serliga í sjóflutningi, handli og byggivinnu.

Bruttotjóðarúrtøka og virðisøking í ársins prísum

	2010	2011	2012	2013	Broyting 2012-13	
	Mió. kr.				Mió. kr.	Prosent
BTÚ í marknaðarprísum	**12.942**	**13.254**	**13.650**	**14.678**	**1.028**	**7,5**
Vøruskattir netto	1.666	1.648	1.706	1.693	-13	-0,8
Virðisøking samanlagt	**11.276**	**11.606**	**11.943**	**12.985**	**1.041**	**8,7**
Tilfeingisvinnur	**1.916**	**1.931**	**1.777**	**2.263**	**486**	**27,4**
Fiskiveiði	1.239	1.399	1.366	1.337	-29	-2,1
Fiskaaling	633	492	369	880	510	138,3
Onnur tilfeingisvinna	45	40	42	47	5	10,7
Ídnaður, orka og bygging	**1.822**	**1.915**	**1.987**	**2.129**	**142**	**7,1**
Matvøru- og njótingarevnaídnaður	759	771	825	863	38	4,6
Annar ídnaður	360	365	398	419	21	5,2
Orku- og vatnsveiting	96	105	160	186	26	16,4

Starvsskapan – ein sólskynssøga

- Starvsfólkatalið í alivinnuni er vaksið heilt nógv, trýfaldað upp á 10 ár
- Sum størsta útflutningsvinnan skulu tit støðugt vera kappingarfør
- Tí er neyðugt, at alivinnan støðugt mennir seg og gerst meiri effektiv. Inniber ofta rationaliseringar og minni vøkstur í tal av størvum framyvir

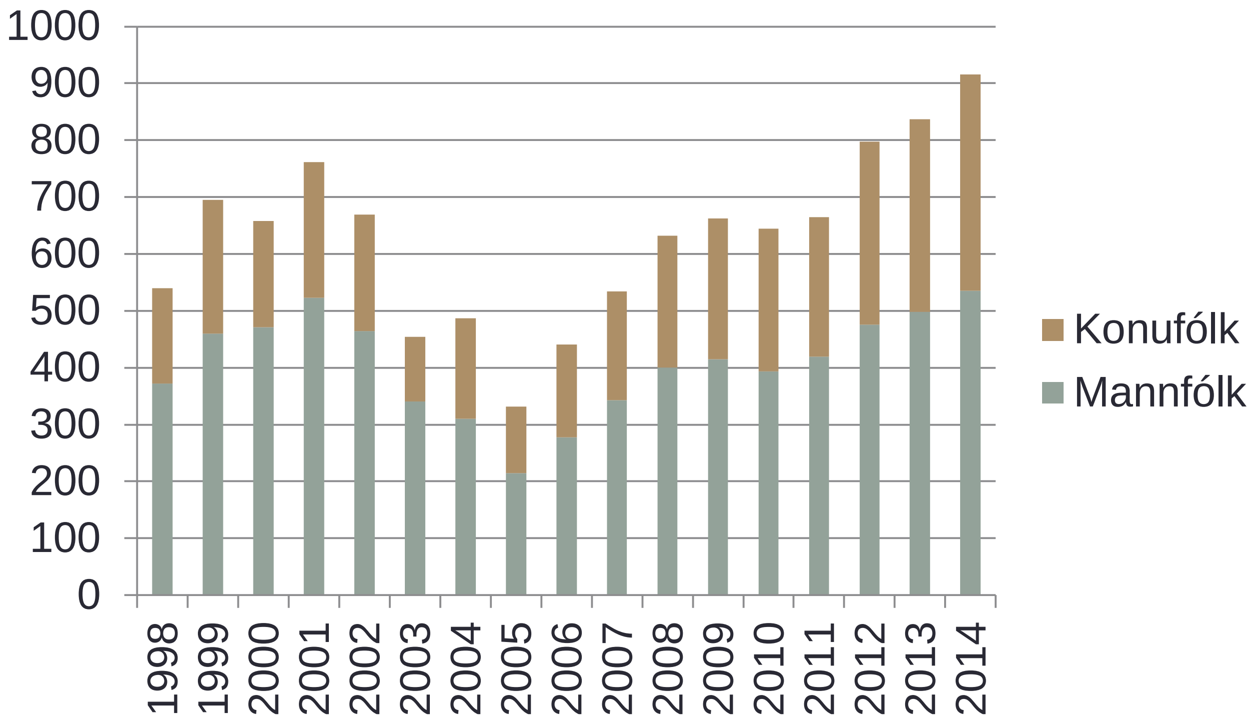

Í 2014 starvaðust **916** fólk í alivinnuni svarandi til **4%** av løntakaratalinum í FO. Vøksturin var 9%.

Stórar íløgur krevjast - kapitalinnflutning

- Alivinnan er ein kapitalintensiv vinna, ið sæst aftur í samsýningini av framleiðslumiðlum, har kapitalánarar fáa mest
- Nógv broytt viðvíkjandi fígging. Innan síðstu kreppuna í 2004: Bankafígging upp til 70% av goymsluvirðinum
- Í dag í stóran mun eginpeningsfíggjaðar íløgur
- Altjóða fígging í form av lánsveiting og íløgum hava avgerðandi týdning fyri burðardyggari menning
- Hóast at hetta merkir, at ein partur av virðisskapanini verður deild við útlendsku íleggjararnar/lániveitarar

Stórar íløgur krevjast - kapitalinnflutning

Share	Last	High	Low	(+/-)	%	Bid	Ask	Volum
Bakkafrost	176.00	176.00	175.00	1.00	0.57	175.50	176.50	2,22

Share Graph | Share Data | Trades | Performance

Interval: ○ 1 day ○ 5 days ○ 3 months ○ 6 months ○ 1 year ○ 3 years ◉ Custom range

06/04/2010

- Bakkafrost Open: **36.70** | High: **36.90** | Low: **35.10** | Close: **35.70**

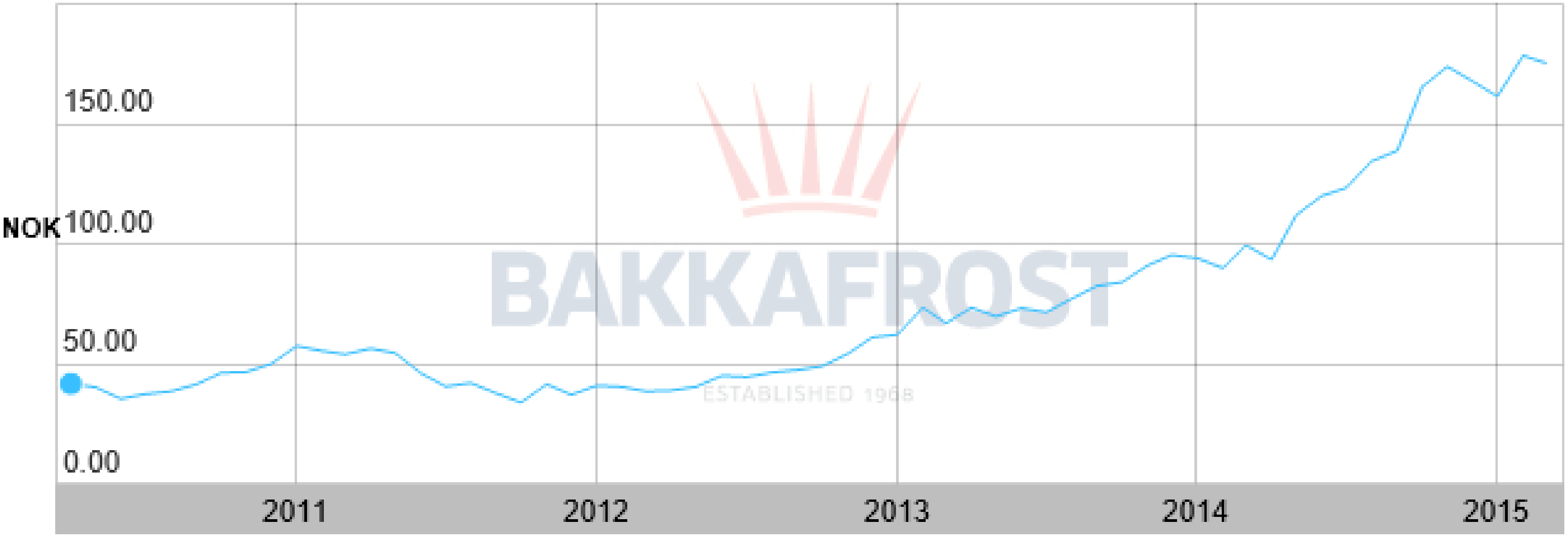

Stórar íløgur krevjast - kapitalinnflutning

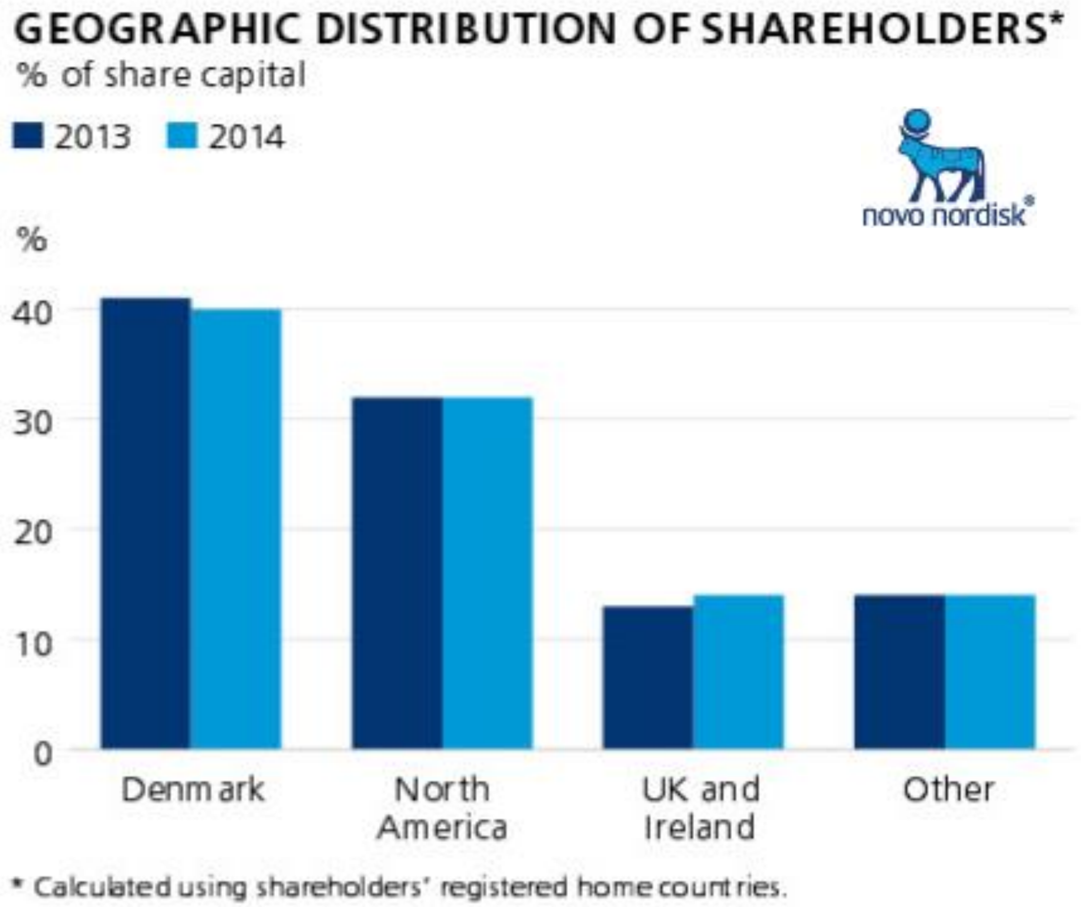

Marknaðarvirðið á **Bakkafrost**:
7,5 mia. kr.
Svarar til 75% av pensjónsuppsparingini og til 51% av BTÚ

Marknaðarvirðið á **Novo Nordisk**:
850 mia. kr.
Svarar til 24% av pensjónsuppsparingini og til 43% av BTÚ

Tøknilig menning størst týdning fyri búskaparvøksturin og kappingarførið

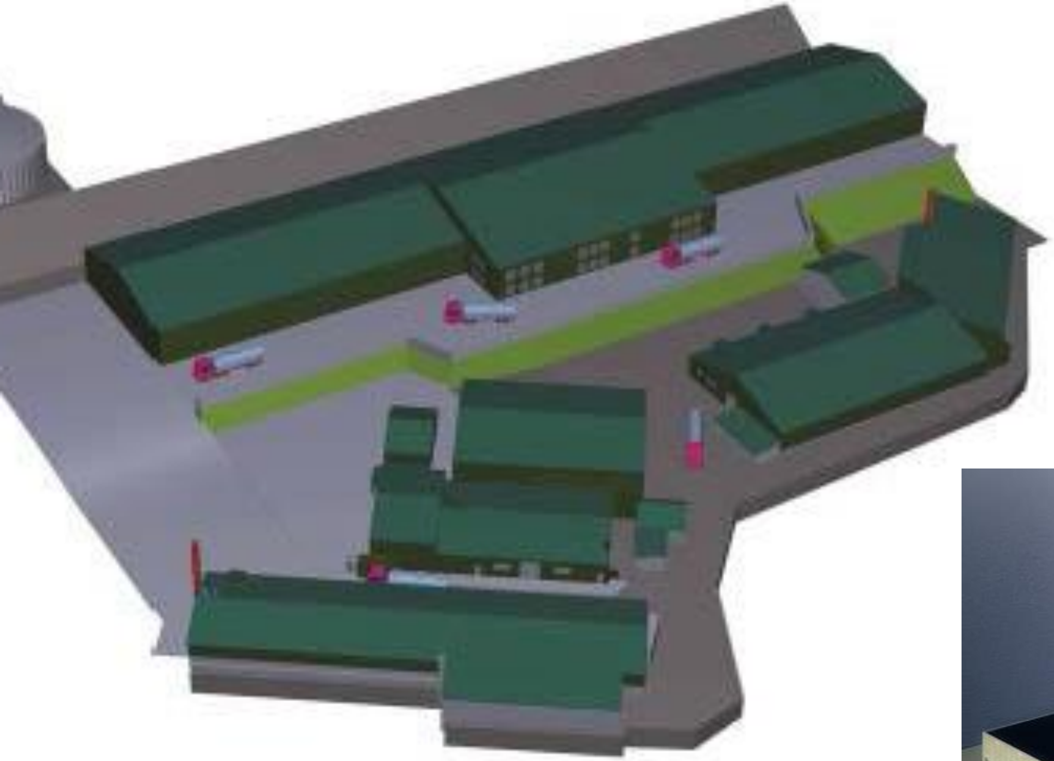

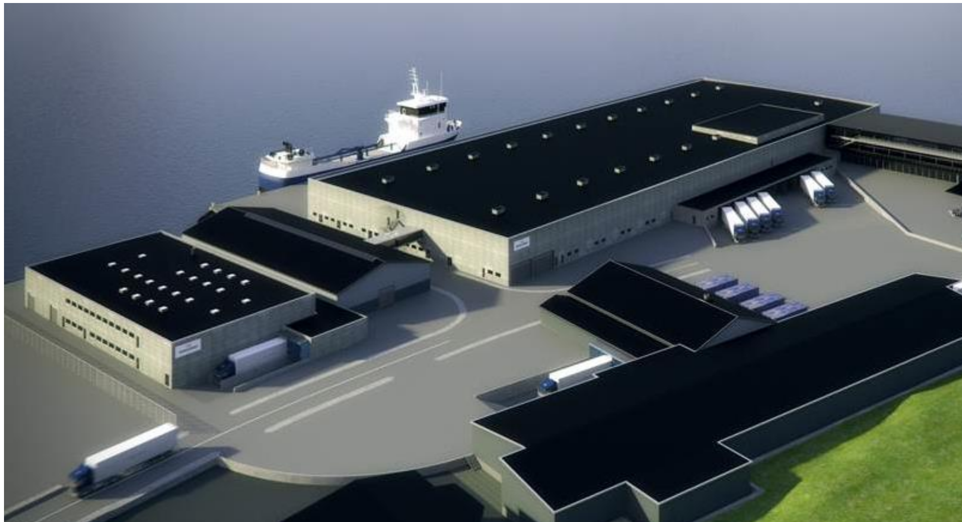

Tøknilig menning størst týdning fyri búskaparvøksturin og kappingarførið

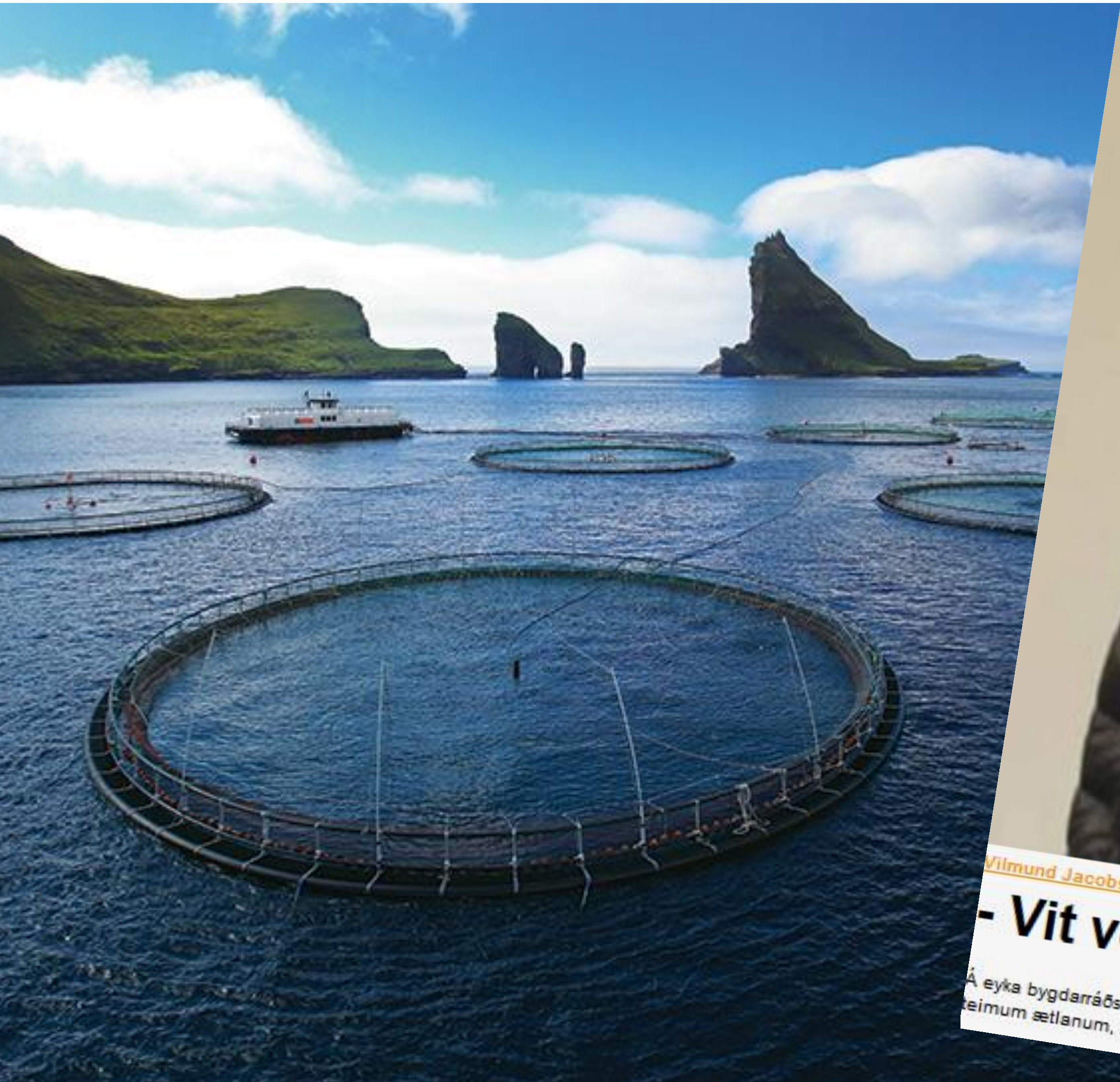

Tøknilig menning størst týdning fyri búskaparvøksturin og kappingarførið

The Telegraph

ome Video News World Sport Finance Comment Culture Tra

Women | Men | Cars | GoodLife | Wellbeing | Interiors | Gardening | Foo

Recipes | Wine | Wine Shop | Healthy Eating | Restaurants | Pubs | F

OME » FOOD AND DRINK » RECIPES

Wild salmon from the Faroe Islands

An ethical fish farm in the Faroe Islands is bringing to the table closest yet to that of the wild Atlantic salmon.

188 33 1 0 222

For at undgå sygdom i opdrættet flytter Bakkafrost jævnligt farmene rundt i de færøske fjorde. Her Bak laksefarm i Funningsfjørdur. Foto: Bakkafrost

Færøsk laksegigant sætter ny rekord

Af Bent Højgaard Sørensen

24. februar 2015, 17:00

Bakkafrost, verdens mest lønsomme laksepro

Regnskabet for 2014 er det f

Bakkafrost

Tøknilig menning størst týdning fyri búskaparvøksturin og kappingarførið

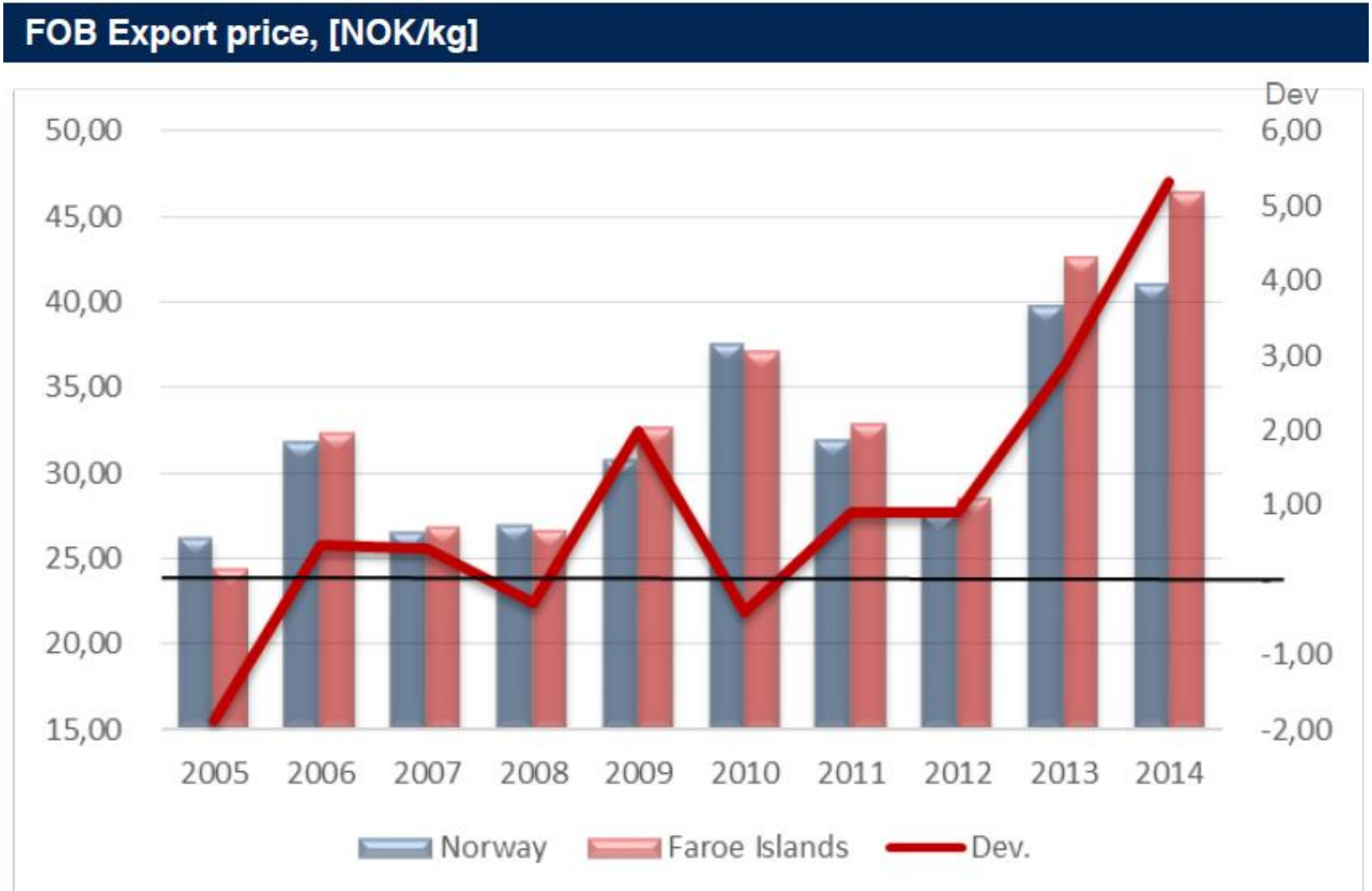

Altjóða samhandil: Friðarliga kollveltingin

‘Timingin’ kundi ikki verið betri fyri búskapin

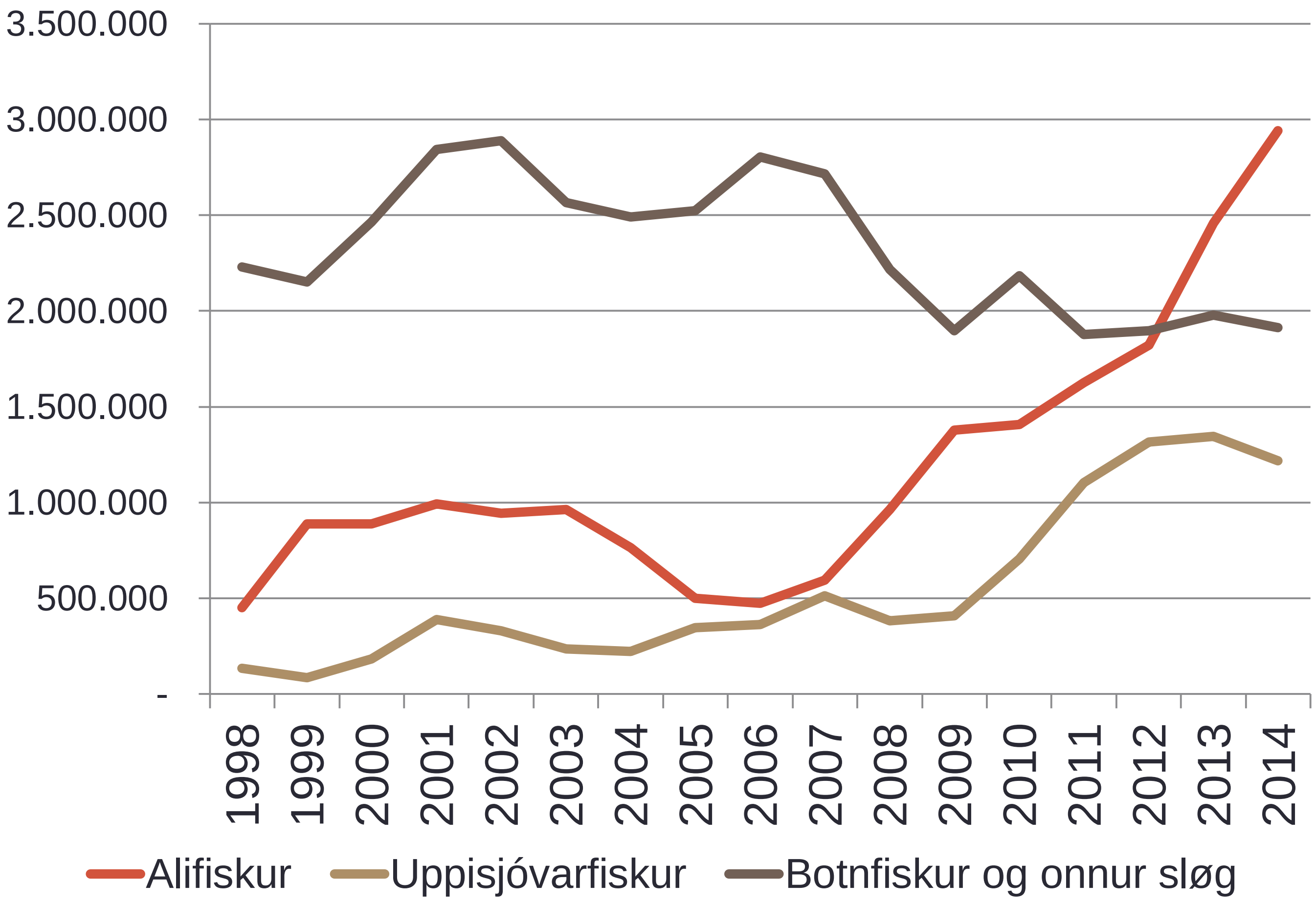

Altjóða samhandil: Friðarliga kollveltingin

‘Timingin’ kundi ikki verið betri fyri búskapin

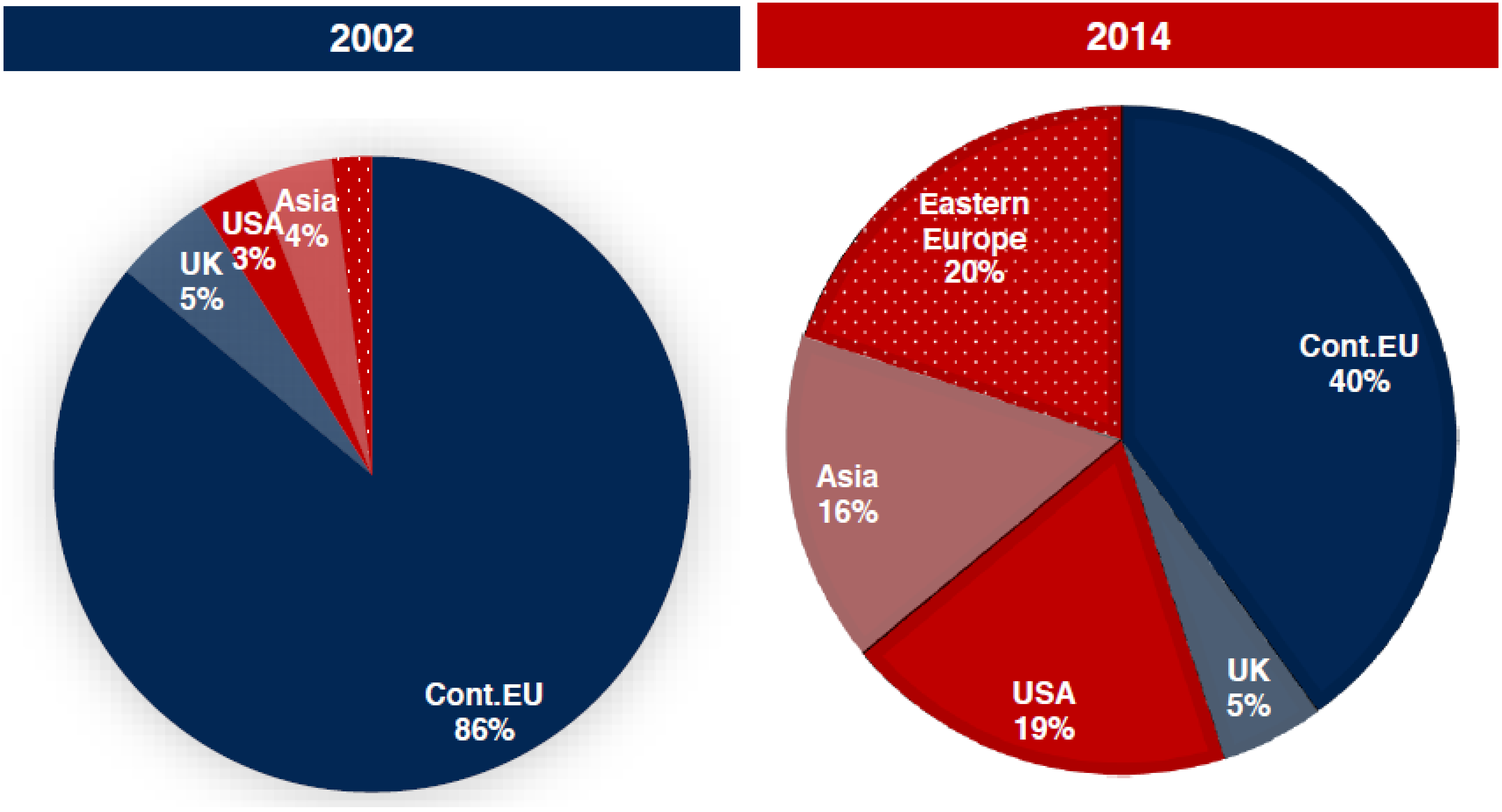

Sveiggj eru náttúrligur partur av alivinnuni, mugu taka tað súra við tí søta

- Royndirnar frá alikreppuni í 2003-04 og stóru kreppuni í 1994
  - Ógvusliga niðurgongdin í 2003-04 fekk ikki stórvegis ávirkan á makrobúskapin, tí tað almenna var ikki samantvunnið við vinnuna
- Stóra niðurgongdin í botnfiskavinnuni síðstu 10 árini hevur í ávísan mun verið uppviga av framgongd í alivinnuni
  - Arbeiðsmegi partvís flutt frá flakavirkjum til kryvji- og portiónsvirkir
- Talar fyri váðadeiling við útlendskan kapital og tryggum kørmum fyri íløgum
  - Heppi at Panfish keypti seg inn beint fyri síðstu kreppuna

Avrundan

- Hvussu hevur alivinnan hilnast okkum?
- Hvat er góður alivinnupolitikkur?
- Hvørji eru útlitini?

Hvussu hevur alivinnan hilnast okkum?

- Alivinnan hevur skapt stór sveiggj – rættað vegin síðstu árini
  - Starvsskapanin hevur verið ein jalig sólskynssøga
  - Stóru íløgurnar eru gjørdar við skynsamari fígging – eisini uttanlanda frá
  - Know-how er uppbygt so líðandi
  - Branding ber ávøkst
- Alivinnan er ein kappingarfør vinna, sum megnar at standa á egnum beinum og skapa virðir til bæði arbeiðsmegi og kapitalánarar

Hvat er góður alvinnupolitikkur?

- Røttu lívfrøðiligu karmarnar (lært av feilum)
- Góða altjóða marknaðaratgongd
- Góðir karmar fyri kapping og nýskapan
- Fría og góða atgongd til altjóða fígging
- Eina hóskandi skipan við loyvisgjøldum
- Og ongan studning og ongin krøv um økismenning ella tilvirking

Hvat er góður alivinnupolitikkur?

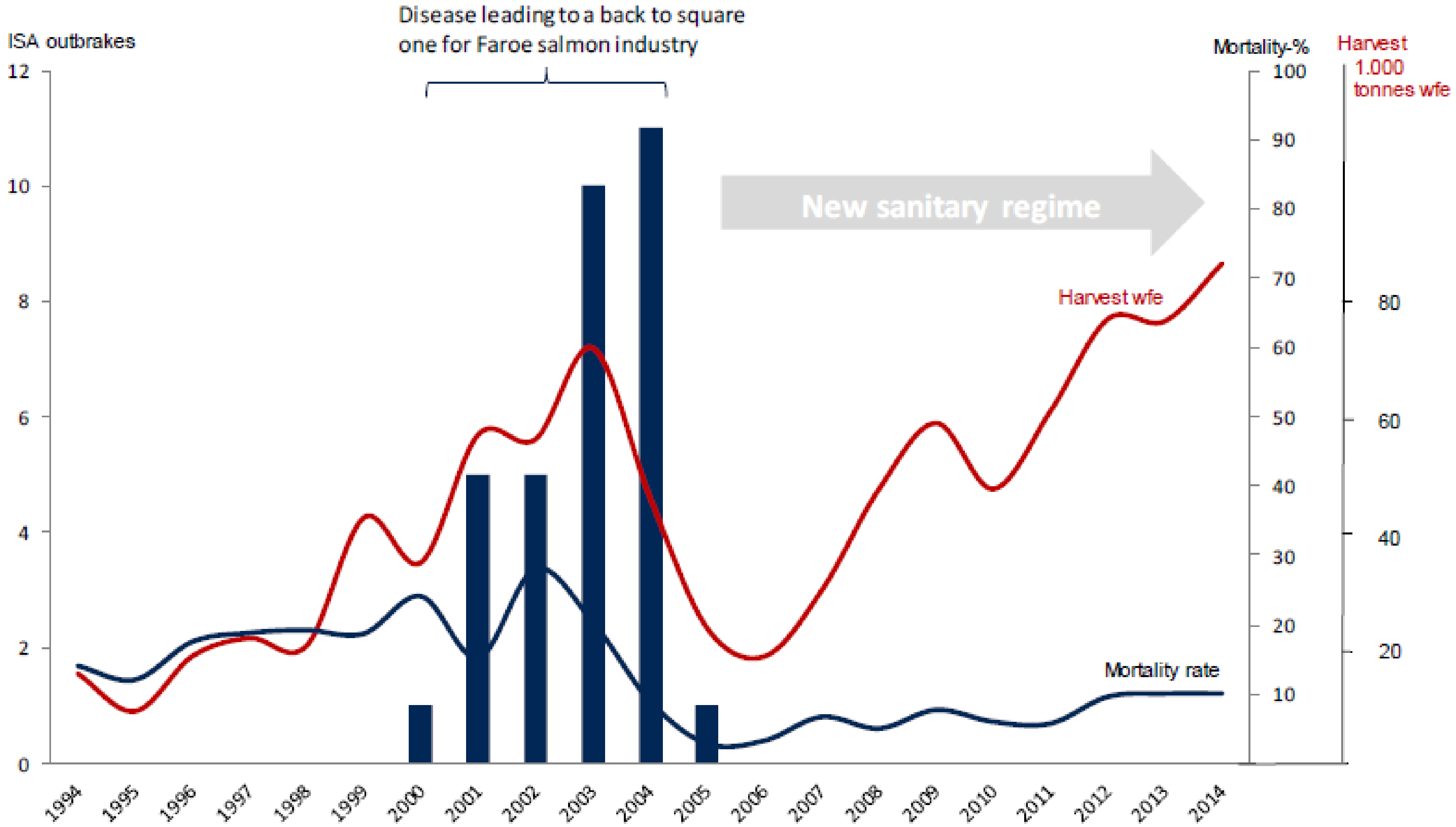

Hvørji eru útlitini?

- Við verandi tøkni væntast nøgdirnar ikki at økjast
- Jaligu royndirnar eru, at virðisskapanin kann økjast óansæð
  - Sterk marknaðarstøða ➔ Betri prís
  - Betri tøkni ➔ Betri úrtøku

Tøka (livandi vekt) í alivinnuni 1999-2015 **Mynd I 7**